

Muhasebe Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

(Factors Affecting Accounting Profession Choice: A Research on Business Administration Students)

Tolga ORAL^a

^a Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, tolga.oral@inonu.edu.tr

Öz

Üniversite öğrencilerinin eğitim hayatlarının sonunda meslek seçimi oldukça önemli bir aşamadır. Özellikle birçok farklı alanda çalışma olanağı bulunan işletme bölümü öğrencilerinin tercihlerini etkileyen faktörlerin tespit edilmesi gerekmektedir. Muhasebe mesleği de söz konusu öğrenciler için önemli alternatiflerden biridir. Gerek mali müşavirlik mesleği gerekse de muhasebe kariyer meslekleri öğrenciler açısından sıkça tercih edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğini seçme durumlarının tespit edilmesi ve bu tercihlerini etkileyen faktörlerin saptanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda işletme bölümünde öğrenim gören öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörlerin tespit edilmesine yönelik veri toplamak amacıyla anket uygulanmıştır. İnönü Üniversitesi işletme bölümünde öğrenim gören öğrenciler araştırmanın kapsamına alınmış ve 118 öğrenciden geri dönüş alınmıştır. Anketten elde edilen veriler t testi, anova ve korelasyon analizine tabi tutulmuştur. Öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler ve muhasebe mesleğine yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, çalışmaya katılan öğrencilerin %62,7'sinin muhasebe alanında çalışmak istediği ve tercihlerinin etkileyen faktörlerin üç boyutta toplandığı tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe alanında çalışmak isteyenlerin büyük çoğunluğunun kamuda denetçi ve özel büroda çalışma isteğinde oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Muhasebe,
Muhasebe mesleği,
İşletme bölümü

Makale türü:

Araştırma

Abstract

Choosing a profession at the end of the education life of university students is a very important stage. It is necessary to determine the factors that affect the preferences of the students of the department of business administration, who have the opportunity to work in many different fields. Accounting profession is one of the important alternatives for these students. Both the accounting profession and the accounting career professions are frequently preferred by students. The aim of this study is to determine the choice of accounting profession of business department students and to determine the factors affecting these preferences. For this purpose, a questionnaire was applied to collect data to determine the factors affecting the preferences of the students studying in the department of business administration. Students studying in the department of business administration at İnönü University were included in the research and feedback was received from 118 students. The data obtained from the questionnaire were subjected to t test, anova and correlation analysis. It was tried to determine the factors affecting the preferences of the students and their thoughts about the accounting profession. As a result of the study, it was determined that 62.7% of the students participating in the study wanted to work in the field of accounting and the factors affecting their preferences were gathered in three dimensions. In addition, it has been determined that the majority of those who want to work in the field of accounting are willing to work in public auditors and private offices.

Keywords:

Accounting,
Accounting
profession,
Business
administration

Paper type:

Research

Başvuru/Received: 29.01.2022 | Kabul/Accepted: 13.03.2022 , iThenticate benzerlik oranı/similarity report: %14

Giriş

Meslek seçimi, insan hayatının en önemli kararlarından biridir. Nitekim bu seçim çoğu zaman çeşitli sıkıntıları beraberinde getirebilmektedir. Birçok açıdan bakıldığında kişilerin hangi alanda meslek icra edeceği hem kendi hayatları hem de etkileşimde bulunduğu çevresi için önem arz etmektedir. Bu nedenle birçok faktör bu seçimi etkileyebilmekte ve sonuç olarak bir karar verilmektedir. Kimi zaman verilen kararın isabetli olduğu kimi zamanda hatalı olduğu görülmektedir. Meslek seçimini etkileyen faktörlerin tespitine yönelik olarak hemen hemen tüm alanlarda bilimsel çalışmalara rastlamak mümkündür. Kimi çalışmalar genel olmakta kimi çalışmalar da spesifik alanlara odaklanmaktadır.

Türkiye’de hem verdiği mezun sayısı hem de yer aldığı üniversite sayısı bakımından oldukça önemli bir sayıya ulaşan işletme bölümleri, istihdam açısından birçok imkâna sahiptir. Ancak bu imkânının yanında verdiği mezun sayısı da göz önüne alındığında sıkıntılar da yaşanmaktadır. İşletme bölümlerinde verilen eğitim göz önüne alındığında öğrencilerin önemli bir muhasebe bilgisine sahip olarak mezun oldukları ifade edilebilir. Bu durum araştırmacıları, öğrencilerin muhasebe mesleğine yönelme durumlarının ne derecede olduğunu araştırmaya yönlendirmektedir. Bu çalışmanın amacı, işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğini seçme durumlarının tespit edilmesi ve bu tercihlerini etkileyen faktörlerin saptanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü’nde öğrenim gören öğrenciler araştırmaya dâhil edilmiştir. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde yer alan diğer bölümlere oranla daha fazla muhasebe eğitiminin verildiği işletme bölümü, bu özelliği nedeniyle çalışmada kapsam olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin muhasebe mesleğine yönelme durumları ve bu tercihlerini etkileyen faktörlerin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin muhasebe ile ilgili ne tür bir işte çalışmak istediğinin belirlenmesi de hedeflenmiştir. Literatürde benzer çalışmalar olmakla birlikte bu çalışmanın farklı bir örneklem üzerinde yapılmış olması bu çalışmayı özgün hale getirmektedir. Ayrıca bu tür çalışmaların farklı zamanlarda ve farklı örneklerde gerçekleştirilmesi literatüre katkı sağlayacaktır. Çalışmada elde edilen veriler t testi, anova ve korelasyon analizine tabi tutulmuştur. Analizler sonucunda öğrencilerin muhasebe meslek seçimini etkileyen faktörler üç boyutta toplanmıştır.

1. Literatür Taraması

Muhasebe meslek seçimine yönelik olarak gerçekleştirilen bu çalışma, öğrencilerin istihdam hayatına yönelik olması bakımından önem arz etmektedir. Meslek tercihini etkileyen faktörlerin tespitine yönelik olarak literatürde çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları şu şekilde özetlenebilir:

Yücenurşen (2020) çalışmasında, öğrencilerin muhasebe mesleğini seçme niyetlerini planlı davranış teorisi çerçevesinde incelemeyi hedeflemiştir. Devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin tutumlarının muhasebe mesleğini seçme niyetinde pozitif etkili olduğu tespit edilmiştir.

Durgut & Pehlivan (2019) çalışmalarında, muhasebe alanını tercih eden öğrencilerin bu tercihlerinde etkili olan faktörleri belirlemeyi ve meslek seçimi ile ilgili faktörler ile meslek seçimi ilişkisini ölçmeyi hedeflemiştir. Çalışma Giresun üniversitesinde okuyan öğrencilere uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin muhasebe alanını tercih etmelerindeki en önemli faktörün muhasebe derslerindeki performans olduğu tespit edilmiştir.

Temelli (2019) çalışmasında, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe mesleği seçime etki eden faktörleri tespit etmeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda muhasebe mesleği seçimine etki eden faktörlerin üç boyutta toplandığı tespit edilmiştir.

Akyüz, Yeşil, & Ay (2018) çalışmalarında, muhasebe eğitimi alan öğrencilerin meslek seçimine etki eden faktörlerin belirlenmesi ve analiz edilmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 1053 öğrenciye anket uygulanarak veriler elde edilmiştir. Çalışma sonucunda muhasebe mesleğini seçmede etkili olan faktörler yedi boyutta toplanmıştır.

Nişancı & İşkara (2018) çalışmalarında mali müşavirlerin mesleği seçmelerini etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamışlardır. İzmir ilinde faaliyet gösteren mali müşavirlere anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda anne ve babanın teşviki, arkadaşların etkisi ve gelirinin iyi olması gibi faktörler ön plana çıkmıştır.

Yıldırım, Güngör, & Uzun Kocamış (2018) çalışmalarında, meslek yüksekokulu öğrencilerinin kişisel yeteneklerinin ve iş yaşamından beklentilerinin meslek seçiminde ne derece etkili olduğunu belirlemeyi amaçlamışlardır. Anket yöntemi ile veri toplanan çalışmada 125 öğrenciye ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda meslek seçimini etkileyen en önemli faktör olarak muhasebe alanında iş imkânlarının fazla olması tespit edilmiştir.

Kardeş Selimoğlu, Temizel, & Özdemir (2016), çalışmalarında hukuk fakültesi öğrencilerinin muhasebe meslek mensubu olmaları konusundaki farkındalıklarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda hukuk fakültesi öğrencilerine anket uygulanmış ve çalışma sonucunda öğrencilerin muhasebe mesleğine yönelik farkındalıklarının olmadığı tespit edilmiştir.

Akın & Onat (2015) çalışmalarında, ön lisans ve lisans seviyesinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe mesleğini seçmelerini etkileyen faktörleri demografik özellikleri açısından belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin tercihi etkileyen en önemli faktör olarak iş imkânlarının fazla olması tespit edilmiştir.

Yardımcıoğlu, Ay, Bilginer, Günay & Yörük (2015) çalışmalarında öğrencilerin moral ve manevi değerlerinin meslek seçime etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin moral değerlerinin vergi ve muhasebe mesleklerine etkisinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gökgöz & Zeytin (2012) çalışmalarında, muhasebe meslek mensuplarının muhasebe mesleğini seçmelerine etki eden faktörlerin belirlenmesini ve bu faktörlerin

önem düzeylerini belirlemeyi hedeflemişlerdir. Yalova ve Bilecik illerinde faaliyet gösteren meslek mensuplarına anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda meslek seçimini etkileyen faktörler altı boyutta toplanmıştır.

Duruer, Özsözgün Çalışkan, Akbaş, & Erdin Gündoğdu (2009) çalışmalarında, işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğine yönelik kariyer tercihlerini etkileyen etkenlerin belirlenmesini hedeflemişlerdir. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin kariyer tercihlerini etkileyen faktörler dört boyutta toplanmıştır.

Dinç (2008), çalışmasında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin eğitim gördükleri alanda kariyer yapmayı ne derecede hedefledikleri, muhasebe mesleğinin seçiminde etkili olan faktörlerin tespit edilmesi ve faktörlerin öğrenciler açısından farklılık arz edip etmediğini belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışma sonucunda son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin muhasebe alanında çalışma isteğinde olduğu tespit edilmiştir.

Yayla & Cengiz (2005) çalışmalarında, muhasebe mesleğinin seçilmesinde etkili olan kişisel, mesleki ve demografik faktörleri belirlemeyi hedeflemişlerdir. Bu amaç doğrultusunda Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde anket uygulanmıştır. Demografik değişkenlerin etkili olduğu, kazançlı bir meslek olması, aile ve çevrenin etkisinin önemli olduğu gibi sonuçlar tespit edilmiştir.

Çalışmalarda genellikle, t- testi ve anova testleri, korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır. Çalışmanın diğer çalışmalardan farkı, örnekleminin farklı bir üniversite öğrencilerinden oluşmasıdır. Nicel çalışmalarda örneklemin değişmesi çalışmanın alan yazınına farklı bir boyut kazandırmasını sağlamaktadır.

2. Araştırma

İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğini seçme durumları ve bu durumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmanın amacı, kısıtları, yöntemi ve bulguları bu bölümde yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Amacı, Önemi ve Örneklemi

Bu çalışmanın amacı, işletme bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğini seçme durumlarının tespit edilmesi ve bu tercihlerini etkileyen faktörlerin saptanmasıdır. Bu amacın yanında muhasebe alanında çalışma isteğinin ne şekilde olacağına ilişkin isteklerin tespit edilmesi de çalışmada hedeflenmiştir. Çalışma, öğrencilerin istihdam hayatına yönelik bilgiler sunması ve tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencileri çalışmada örneklem olarak seçilmiştir. Çalışmada işletme bölümü öğrencilerinin seçilme sebebi, işletme bölümü müfredatında muhasebe derslerinin daha ağırlıklı olmasıdır.

2.2. Araştırmanın Kısıtları

Çalışma İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin görüşlerini ifade etmektedir. Bu nedenle çalışmanın genelleme

yapılmadan kendi içinde değerlendirilmesi çalışmanın en büyük kısıtı olarak ifade edilebilir.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden faydalanılmıştır. Söz konusu anket formu daha önce Duruer vd. (2009) tarafından uygulanan anket formu esas alınarak güncellemeler yapılarak oluşturulmuştur. Çalışma 2019 yılında elde edilen veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde çeşitli istatistik testlerden faydalanılmıştır. Anketten elde edilen veriler t testi, anova ve korelasyon analizine tabi tutulmuştur.

2.4. Bulgular

Çalışmada elde edilen veriler sonucunda yapılan analiz sonuçları şu şekilde yer almaktadır.

2.4.1. Demografik Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Demografik Bulgular

Demografik Özellikler	Gruplar	Kişi Sayısı	Yüzde Değeri (%)
Cinsiyet	Kadın	70	59,3
	Erkek	48	40,7
Öğretim Durumu	Normal Öğretim	58	49,2
	İkinci Öğretim	60	50,8
Yaş Aralığı	18-21 Yaş Aralığı	14	11,9
	22-25 Yaş Aralığı	97	82,2
	26-29 Yaş Aralığı	3	2,5
	30 Yaş ve Üzeri	4	3,4
Mezun Olunan Lise	Düz Lise	81	68,6
	Ticaret Lisesi	6	5,1
	Anadolu Lisesi	20	16,9
	Fen Lisesi	3	2,5
	Diğer	8	6,8
Ağırlıklı Genel Not Ortalaması	2.00 altı	3	2,5
	2.00-2.50	35	29,7
	2.51-3.00	43	36,4
	3.01-3.50	25	21,2
	3.51-4.00	12	10,2
Annenin Eğitim Durumu	Okuryazar değil	18	15,3
	Okuryazar	14	11,9
	İlkokul	28	23,7
	Ortaokul	31	26,3
	Lise	16	13,6
	Lisans	7	5,9
	Lisansüstü	4	3,4
Babanın Eğitim Durumu	Okuryazar değil	8	6,8

	Okuryazar	9	7,6
	İlkokul	21	17,8
	Ortaokul	29	24,6
	Lise	34	28,8
	Lisans	10	8,5
	Lisansüstü	7	5,9
Muhasebe Alanında Çalışma İsteği	Evet	74	62,7
	Hayır	44	37,3
Muhasebe Alanında İstenen Çalışma Şekli	Muhasebe bürosu	20	16,9
	Özel sektör	18	15,3
	Özel sektör denetçi	12	10,2
	Kamu Denetçi	20	16,9
	Diğer	4	3,4

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun (%59,3) kadın olduğu, genellikle 22-25 yaş aralığında oldukları görülmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%68,6) Düz Lise mezunu olduğu ve genel başarı ortalamalarının 2.00 ile 3.00 arasında yer aldığı tespit edilmiştir.

2.4.2. Faktör Analizi Sonuçları

Öğrencilerin muhasebe mesleğini seçme tercihine etki eden faktörlerin boyutlarının tespit edilmesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

Boyut	Faktörler	Faktör Yüğü	Ort.	Açıklanan Varyans	Öz Değer
Ekonomik Faktör	Toplum içinde statü sağlaması	,766	4,27	42,533	5,529
	Genel ekonomik koşullardan etkilenmemesi ve geçerliliğini koruması	,760	4,25		
	İşe girildiği andan itibaren yüksek gelir elde etme imkânı sunması	,738	3,96		
	Terfi ve ilerleme imkânı sunması	,682	4,36		
İçsel Faktör	Entellektüel açıdan doyurucu olması	,771	3,96	12,128	1,577
	Özerklik sağlaması	,700	4,03		
	İş güvencesinin varlığı	,660	4,58		
	Dinamik bir çalışma ortamının varlığı	,659	4,21		
	İşin içeriğinin yaratıcılığı desteklemesi	,658	4,26		
	Uzun dönemde yüksek yaşam standartlarına ulaşabilme imkânı sunması	,595	4,34		
Çevresel Faktör	Arkadaşların etkisi	,839	3,27	9,211	1,197
	Ailenin etkisi	,794	3,74		
	İşe ilişkin sahip olunan ön bilgi	,523	4,21		
Değerlendirme Kriterleri	Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: 0,844 Approx. Chi-Square: 675,340 Barlett’s Test of Sphericity: 0,000 Extraction Method: Principal Components Rotation Method: Varimax Açıklanan Varyans Toplamı: 63,872				

Faktör analizi sonuçlarını gösteren Tablo 2 incelendiğinde meslek seçimine etki eden faktörlerin üç boyutta toplandığı görülmektedir. Bu boyutlar, Ekonomik Faktörler, İçsel Faktörler ve Çevresel Faktörler olarak isimlendirilebilmektedir. KMO değerine bakıldığında bu değer 0,844 olarak tespit edilmiştir.

Söz konusu bu değişkenlere (Boyut) ait ortalama, standart sapma, güvenilirlik ve korelasyon değerleri tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Faktörlere İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Güvenilirlik ve Korelasyon Değerleri

Değişkenler	Ort.	Standart Sapma	Alfa Katsayısı	Madde Sayısı	Korelasyon		
					EF.	İF.	ÇF.
Ekonomik	4,210	3,16760	.836	4	1		
İçsel	4,230	4,37928	.830	6	,612**	1	
Çevresel	3,740	2,91514	.719	3	,519**	,377**	1

Tablo 3 göz önüne alındığında Ekonomik Faktör boyutu ile İçsel Faktör boyutu arasında orta düzey bir ilişki olduğu, yine benzer bir şekilde Ekonomik Faktör boyutu ile Çevresel Faktörler boyutu arasında orta düzey bir ilişki olduğu söylenebilir.

2.4.3. Fark Testleri Sonuçları

Öğrencilerin Cinsiyetleri ile meslek seçimini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin yapılan t testi sonuçları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Fark Testi Sonuçları (t Testi)

Faktörler	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	p
Ekonomik	Kadın	70	4,3571	,71926	2,496	.014*
	Erkek	48	3,9948	,84973	2,419	
İçsel	Kadın	70	4,2881	,77393	1,040	.300
	Erkek	48	4,1458	,65920	1,072	
Çevresel	Kadın	70	3,8762	,96504	1,856	.066
	Erkek	48	3,5417	,95681	1,859	

Öğrencilerin cinsiyetleri ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde sadece Ekonomik faktörler boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Kadınların erkeklere göre ekonomik faktörlere daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Diğer boyutlarda anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Öğretim Türlerine Göre Fark Testi Sonuçları (t Testi)

Faktörler	Öğretim Türü	N	\bar{X}	ss	t	p
Ekonomik	Normal ögr.	58	4,2069	,65417	-,038	.970
	İkinci ögr	60	4,2125	,91112	-,038	
İçsel	Normal ögr.	58	4,1552	,66730	-1,099	.274
	İkinci ögr	60	4,3028	,78444	-1,102	
Çevresel	Normal ögr.	58	3,6954	,91401	-,490	.625
	İkinci ögr	60	3,7833	1,03029	-,491	

Öğrencilerin öğretim türleri ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde tüm boyutlar

açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ortalamalar dikkate alındığında da bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Muhasebe Alanında Çalışma İsteğine Göre Fark Testi Sonuçları (t Testi)

Faktörler	Öğretim Türü	N	\bar{X}	ss	t	p
Ekonomik	Evet	74	4,2196	,78943	,174	.862
	Hayır	44	4,1932	,80490	,174	
İçsel	Evet	74	4,2770	,71847	,903	.369
	Hayır	44	4,1515	,75038	,893	
Çevresel	Evet	74	3,7432	1,00007	,045	.964
	Hayır	44	3,7348	,93339	,046	

Öğrencilerin muhasebe alanında çalışma isteği ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde tüm boyutlar açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ortalamalar dikkate alındığında da bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Genel Not Ortalamalarına Göre Fark Testi Sonuçları (Anova Testi)

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	AGNO Grupları	N	\bar{X}
Ekonomik	Gruplar arası	4,898	3	1,633	2,718	,048*	2.5 altı	38	4,1316
	Gruplar içi	68,473	114	,601			2.51-3.00	43	4,43
	Toplam	73,371	117				3.01-3.50	25	4,17
	Anlamlı fark(A-B); 2.51-3.00 AGNO - 3.51-4.00 AGNO							3.51-4.00	12
İçsel	Gruplar arası	4,051	3	1,350	2,641	,053	2.5 altı	38	4,15
	Gruplar içi	58,278	114	,511			2.51-3.00	43	4,36
	Toplam	62,329	117				3.01-3.50	25	4,33
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							3.51-4.00	12
Çevresel	Gruplar arası	5,076	3	1,692	1,830	,146	2.5 altı	38	3,70
	Gruplar içi	105,398	114	,925			2.51-3.00	43	3,88
	Toplam	110,475	117				3.01-3.50	25	3,82
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							3.51-4.00	12

Öğrencilerin genel not ortalamaları ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Ekonomik faktör boyutunda AGNO 2.51-3.00 olan öğrencilerle 3.51-4.00 olan öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Not ortalaması daha düşük olan öğrencilerin ekonomik faktörlere daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Diğer boyutlar açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Muhasebe Alanında Çalışmak İstedikleri Şekle Göre Fark Testi Sonuçları (Anova Testi)

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Gruplar	N	\bar{X}	
Ekonomik	Gruplar arası	,213	4	,053	,081	,988	Muhasebe bürosu	20	4,25	
	Gruplar içi	45,281	69	,656			Özel sektör	18	4,13	
	Toplam	45,494	73				Özel sektör denetçisi	12	4,18	
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							Kamu denetçisi	20	4,27
								Diğer	4	4,25
İçsel	Gruplar arası	,601	4	,150	,280	,890	Muhasebe bürosu	20	4,31	
	Gruplar içi	37,081	69	,537			Özel sektör	18	4,15	
	Toplam	37,682	73				Özel sektör denetçi	12	4,19	
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							Kamu denetçisi	20	4,37
								Diğer	4	4,37
Çevresel	Gruplar arası	,952	4	,238	,228	,922	Muhasebe bürosu	20	3,71	
	Gruplar içi	72,059	69	1,044			Özel sektör	18	3,59	
	Toplam	73,011	73				Özel sektör denetçi	12	3,72	
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							Kamu denetçisi	20	3,90
								Diğer	4	3,83

Öğrencilerin muhasebe alanında çalışma isteği şekli ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde tüm boyutlar açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ortalamalar dikkate alındığında da bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Fark Testi Sonuçları (Anova Testi)

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Yaş Grupları	N	\bar{X}
Ekonomik	Gruplar arası	18,272	2	9,136	19,069	,000*	18-21	14	4,32
	Gruplar içi	55,099	115	,479			22-25	97	4,30
	Toplam	73,371	117				26 yaş ve üzeri	7	2,64
	Anlamlı fark(A-B); 18-21 yaş – 26 yaş ve üzeri Anlamlı fark(A-B); 22-25 yaş – 26 yaş ve üzeri								
İçsel	Gruplar arası	10,966	2	5,483	12,277	,000*	18-21	14	4,21
	Gruplar içi	51,363	115	,447			22-25	97	4,31
	Toplam	62,329	117				26 yaş ve üzeri	7	3,02
	Anlamlı fark(A-B); 18-21 yaş – 26 yaş ve üzeri								

Anlamlı fark(A-B); 22-25 yaş – 26 yaş ve üzeri									
Çevresel	Gruplar arası	8,575	2	4,287	4,839	,010*	18-21	14	3,80
	Gruplar içi	101,900	115	,886			22-25	97	3,80
	Toplam	110,475	117				26 yaş ve üzeri	7	2,66
	Anlamlı fark(A-B); 18-21 yaş – 26 yaş ve üzeri Anlamlı fark(A-B); 22-25 yaş – 26 yaş ve üzeri								

Öğrencilerin yaşları ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde Ekonomik faktör boyutunda 18-21 yaş ile 26 yaş ve üzeri ve 22-25 yaş ile 26 yaş ve üzeri öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. İçsel Faktör boyutunda 18-21 yaş ile 26 yaş ve üzeri ve 22-25 yaş ile 26 yaş ve üzeri öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Çevresel Faktörler boyutunda da 18-21 yaş ile 26 yaş ve üzeri ve 22-25 yaş ile 26 yaş ve üzeri öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşları arttıkça meslek seçimini etkileyen faktörleri değişmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin Mezun Oldukları Liseye Göre Fark Testi Sonuçları (Anova Testi)

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p	Lise Grupları	N	\bar{X}
Ekonomik	Gruplar arası	2,607	3	,869	,918	,434	Düz Lise	81	4,31
	Gruplar içi	107,868	114	,946			Ticaret Lisesi	6	3,66
	Toplam	110,475	117				Anadolu Lisesi	20	4,02
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							Diğer	11
İçsel	Gruplar arası	3,567	3	1,189	1,942	,127	Düz Lise	81	4,31
	Gruplar içi	69,804	114	,612			Ticaret Lisesi	6	3,944
	Toplam	73,371	117				Anadolu Lisesi	20	4,20
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							Diğer	11
Çevresel	Gruplar arası	2,955	3	,985	1,892	,135	Düz Lise	81	3,82
	Gruplar içi	59,373	114	,521			Ticaret Lisesi	6	3,33
	Toplam	62,329	117				Anadolu Lisesi	20	3,51
	Anlamlı fark(A-B); Mevcut Değil							Diğer	11

Öğrencilerin mezun oldukları lise türü ile meslek tercihlerini etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde tüm boyutlar açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin mezun oldukları lise türü açısından meslek seçimini etkileyen faktörler bakımından bir farklılık bulunmamaktadır.

3. Sonuç

Muhasebe mesleği, her geçen gün önem kazanmakta ve öğrenciler tarafından seçilmektedir. Muhasebe derslerinin yoğun olarak müfredatında yer aldığı işletme bölümü öğrencilerinin de muhasebe mesleğini tercih etme nedenleri ve bu tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir.

İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe alanında çalışma isteği ve bu meslek seçimine etki eden faktörlerin belirlenmesine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışma sonucunda faktörlerin Ekonomik, İçsel ve Çevresel olarak üç boyutta toplandığı görülmektedir. Temelli (2019) tarafından yapılan çalışmada da faktörler üç boyutta toplanmıştır. Duruer vd. (2009) çalışmasında faktörler dört boyutta toplanırken, Akyüz vd. (2018) çalışmasında yedi boyut tespit edilmiştir. Çalışma bu sonucu açısından literatürden ayrılmaktadır.

Çalışmada yapılan analizler sonucunda meslek seçiminde etkili olan faktörlerin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde ekonomik faktör boyutunda kadınların erkeklere göre daha önem atfettiği görülmektedir. Bu sonuç Duruer vd. (2009) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Yani meslek seçiminde ekonomik faktörler kadınlar için daha önemli olmaktadır şeklinde ifade edilebilir. Ancak İçsel faktörler konusunda Duruer vd. (2009) çalışmasında kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken; bu çalışmada anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yine benzer bir şekilde genel not ortalaması açısından farklılık olup olmadığı incelendiğinde daha düşük ortalamaya sahip olanların ekonomik faktörlere daha fazla önem verdiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumda daha başarılı olan öğrencilerin ekonomik faktörlere daha az önem verdiği ifade edilebilir. Yaşlarına göre anlamlı bir fark olup olmadığı incelendiğinde yaşları itibarıyla daha genç yaşta olanların her üç boyutta da faktörlere daha fazla önem verdiği görülmektedir.

İşletme bölümü öğrencilerinin muhasebe mesleğini seçmelerine etki eden faktörlerin tespitine yönelik olarak gerçekleştirilen bu çalışma İnönü Üniversitesi öğrencileri ile sınırlı olmaktadır. Çalışmanın sonuçlarının genellenebilmesi için daha yaygın bir araştırmanın yapılması gereklidir. Bundan sonraki çalışmalarda daha geniş bir örneklem hacmi kullanılması çalışmanın sonuçları karşılaştırma yapılmasına imkan tanıyacaktır.

Katkı Oranı ve Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın tüm aşamaları yazar(lar) tarafından tasarlanmış ve eşit oranda katkı sunulmuştur. Makalede, herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı ve Finansal Destek

Makalede, akademik ve bilimsel etik kurallarına uyulmuştur. Araştırma verileri 2020 yılı öncesinde toplandığı için Etik Kurul Raporu aranmamaktadır. Makalede herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Kaynaklar

- Akın, O., & Onat, O. K. (2015). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler: Demografik Farklılaşmalar Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 8(15), 297-312.
- Akyüz, F., Yeşil, T., & Ay, F. (2018). Muhasebe Mesleği Seçiminde Etkili Olan Faktörlerin İncelenmesi: Uşak Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*(Özel Sayı), 298-327.
- Dinç, E. (2008). Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu- Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(16), 90-106.
- Durgut, M., & Pehlivan, A. (2019). Analysis Of Factors That Affect The Job Choice Of Accounting Students. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 103-118.
- Duruer, S., Özsözgün Çalışkan, A., Akbaş, H., & Erdin Gündoğdu, C. (2009). İşletme Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Alanında Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(43), 65-79.
- Gökgöz, A., & Zeytin, M. (2012). Muhasebe Mesleğinin Seçilmesini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi: Yalova ve Bilecik İlleri Örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 4(8), 67-85.
- Kardeş Selimoğlu, S., Temizel, F., & Özdemir, A. (2016). Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin Muhasebe Meslek Mensubu Olabilme Farkındalığı: Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*(72), 37-50.
- Nişancı, Z. N., & İşkara, M. (2018). Mali Müşavirlik Mesleğini Tercih Etkili Faktörler: İzmir İli Örneği. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 1(2), 136-147.
- Temelli, F. (2019). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Mesleği Seçiminde Etkili Olan Faktörler: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos 2019(Özel Sayı), 141-160.
- Yardımcıoğlu, M., Ay, H., Bilginer, M., Günay, Y. & Yörük, A. (2015). Vergi Ve Muhasebe İle İlgili Meslek Seçiminde Üniversite Öğrencilerinin Moral Ve Manevi Değerlerinin Etkisi . *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 199-218 .
- Yayla, H. E., & Cengiz, E. (2005). Muhasebe Mesleğinin Tercih Edilmesinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*(16), 147-168.
- Yıldırım, G., Güngör, A., & Uzun Kocamış, T. (2018). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Mesleğini Seçmelerinde Kişisel Becerilerinin Ve İş Hayatından Beklentilerinin Etkisinin Araştırılması. *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(4), 935-951.
- Yücenurşen, M. (2020). Öğrencilerin Muhasebe Mesleğinde Kariyer Yapma Niyetlerinin Planlı Davranış Teorisi Perspektifinde İncelenmesi: Ampirik Bir Çalışma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(2), 1866-1891.